

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE, NAUKU, KULTURU I SPORT

KURIKULUM NASTAVNOG PREDMETA
LATINSKI JEZIK
ZA GIMNAZIJE

Zenica, juni 2022.

**Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE, NAUKU, KULTURU I SPORT**

KURIKULUM NASTAVNOG PREDMETA

LATINSKI JEZIK

ZA GIMNAZIJE

Zenica, juni 2022.

Kurikulum nastavnog predmeta Latinski jezik za gimnazije

Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Latinski jezik za gimnazije u Zeničko-dobojskom kantonu objavljena je u „Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona“, broj: __/__, ____ 2022. godine.

Izdavač: Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona

Za izdavača: prof. dr. Spahija Kozlić, ministar

Voditeljica Stručnog tima:

Aida Salkić, direktorica Pedagoškog zavoda Zenica

Grupa za izradu predmetnog kurikuluma:

Melisa Begović, MA, član
mr. sc. Sanja Hadžihajdić, koordinatorica

Recenzent:

dr. sc. Luciana Boban

Tehnička priprema i uređenje:

Pedagoški zavod Zenica

SADRŽAJ

A/ OPIS PREDMETA	4
B/ CILJEVI UČENJA I PODUČAVANJA PREDMETA	6
C/ OBLASNA STRUKTURA PREDMETNOG KURIKULUMA	7
D/ ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI	9
3. razred gimnazije	9
4. razred gimnazije	12
E/ UČENJE I PODUČAVANJE	14
F/ VREDNOVANJE U PREDMETNOM KURIKULUMU	17
G/ PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA	20

A/OPIS PREDMETA

Izučavanje latinskog jezika proširuje učenikov kulturni horizont i istovremeno ga čini svjesnim vlastitih korijena i identiteta tako što ga podstiče na suočavanje s različitim kulturnim modelima. Učenjem latinskog jezika učenik je podstaknut i usmjeren da razumije jezički i kulturni kôd rimske civilizacije, da razumije druge jezičke strukture i nauči neke od mudrosti i izreka drevnih civilizacija koje predstavljaju kulturni temelj današnjice.

Svrha učenja i podučavanja latinskog jezika je pružiti priliku učenicima da istražuju jezik, književnost i kulturu starih Rimljana jer izučavanje klasičnog jezika, kao što je latinski, daje važan uvid u kulturu u kojoj je nastao ali i doprinosi boljem razumijevanju jezika, književnosti i kultura današnjice. Dodir s latinskim tekstovima pospješuje kod učenika sposobnost analize i sinteze, podstiče kritičko mišljenje, razvija pozitivan stav prema antičkoj kulturi i civilizaciji i želju za istraživanjem i detaljnijim upoznavanjem njenih svezvremenskih vrijednosti.

Podučavanje latinskog jezika korisno je za razumijevanje društvenih i prirodnih područja ljudskog djelovanja i doprinosi stvaranju cjelovite slike o evropskoj kulturi i civilizaciji koja je sazdana na antičkim civilizacijskim temeljima. Učenje latinskog jezika treba da podstiče razvoj historijske svijesti i razvija kod učenika želju za proučavanjem evropske kulturne i jezičke stvarnosti i odnosa kontinuiteta i različitosti između sadašnjosti i prošlosti. Stečena znanja o latinskom jeziku i rimskoj kulturi pomoći će učeniku da upozna kulturu, prošlost i jezike evropskih naroda.

Gotovo sve ključne kompetencije se razvijaju podučavanjem latinskog jezika. Učenik putem direktnog kontakta s prilagođenim i/ili kraćim izvornim latinskim tekstovima usvaja vokabular, gramatiku (komunikacijska kompetencija na stranom jeziku), prikuplja, obrađuje i koristi različite informacije koristeći IKT (informatička pismenost), izgrađuje pozitivan stav prema pismenosti i svijest o utjecaju latinskog jezika na druge jezike. On razumije i tumači pojmove, misli i činjenice i razvija pozitivan stav prema kulturnim raznolikostima, svjetskom kulturnom naslijeđu i utjecaju latinskog jezika na druge jezike (kreativna i produktivna kompetencija).

U dodiru s prilagođenim latinskim tekstovima učenik upoznaje fonetiku, morfologiju i sintaksu latinskog jezika. Stiče sposobnost analize i sinteze, samostalnog razmišljanja i upoređivanja latinskog i jezika koje uči (jezička kompetencija). Učeći latinski učenik se uči da izrazi svoje mišljenje, da uči saradujući (saradničko učenje), da procjenjuje korektno vlastita znanja pokazujući dobre metakognitivne i interpersonalne vještine koje su neophodne za razvijanje i održavanje nivoa samostalnog razmišljanja i kvalitetne saradnje.

Radeći na odabranim tekstovima koji govore o rimskom društvu i životu rimskih građana razvije se znanje o ishrani, odijevanju, ljudskim pravima, političkim sistemima, kritičkom mišljenju (Građanski odgoj i obrazovanje). Na svakom času treba da bude zastupljena međupredmetna tema Učiti kako učiti da bi učenici stekli vještinu samostalnog učenja i vrednovanja onog što su naučili i bolje povezali stečena znanja, povećali motivaciju i razvili aktivan pristup učenju. Iskustvo učenja latinskog jezika treba biti obogaćeno upotrebom IT koje omogućavaju upoznavanje s obrazovnim sadržajima u virtualnom okruženju (upotreba IKT-a).

Latinski jezik pripada jezičko-komunikacijskom području kurikuluma, ali njegov interdisciplinarni potencijal ostvaruje se i međupredmetnim poveznicama u saradnji s predmetima koji pripadaju društveno-humanističkom. Učeći latinski jezik učenici uče kako strukturirati, obrađivati i koristiti informacije koje crpe iz antičkih tekstova. Poznavanje latinskog jezika utječe na stvaranje slike o čovjeku, društvu, učeniku kao dijelu tog društva i na razvijanje kritičkog mišljenja. To doprinosi samom odgoju i općem obrazovanju učenika. Osnovna načela podučavanja su izbor sadržaja i primjena metoda učenja i podučavanja primjerenih dobi i izbornom području za koje se učenik opredijelio. Učenik treba da je u središtu nastavnog procesa i da je aktivno uključen u njegovu realizaciju. Korelacija u nastavi je veoma važna i moguće ju je ostvariti ispreplitanjem jezičkih i civilizacijskih sadržaja u radu na tekstu. Dobro je koristiti timski rad, saradničko učenje kako u fizičkom tako i u digitalnom okruženju i podsticati učenika da istražuje i otkriva, a nakon toga analizira i prezentira naučeno. Latinski jezik se podučava u trećem (35 sati) i četvrtom razredu gimnazije (60 sati) i zbog svog interdisciplinarnog potencijala obavezan je predmet u svim izbornim područjima.

B/CILJEVI UČENJA I PODUČAVANJA PREDMETA

Ciljevi učenja i podučavanja nastavnog predmeta Latinski jezik izvedeni su iz svrhe učenja i podučavanja ovog nastavnog predmeta i definisani su na sljedeći način:

1. Usvajanje gramatičkih oblika i struktura

Postepeno težiti k ovladavanju jezičkom i sintaksičkom strukturom latinskog jezika i upoređivati gramatičke pojave latinskog jezika s b/h/s jezikom i drugim živim jezicima; uočiti i analizirati najčešće morfološke i sintaksičke pojave.

2. Razumijevanje teksta

Osposobiti učenika da čita i razumije jednostavnije izvorne i prilagođene tekstove i tako razvija sposobnost analize i sinteze; osposobiti ga da povezuje tekst i kontekst; shvata bitne ključeve za razumijevanje teksta; postepeno razvijati prevod.

3. Poznavanje vokabulara

Redovno i spontano usvajati latinski vokabular i ovladavati leksičkim kompetencijama uz razumijevanje što većeg broja latinizama koji se koriste u modernoj ljudskoj komunikaciji u raznovrsnim medijskim izvorima i sredstvima čime će se razvijati sposobnost integracije odnosa sličnog, različitog i zajedničkog.

4. Poznavanje rimske kulture i civilizacije

Podučiti učenika antičkom nasljeđu s kulturne i jezičke tačke gledišta jasnoće i konciznosti latinskog jezika, postići sposobnost pažnje i opservacije, reda i organizacije, što doprinosi intelektualnom, moralnom, socijalnom i estetskom odgoju mlade ličnosti.

Ciljevi učenja i podučavanja su u međusobnoj korelaciji kao i elementi oblasne strukture predmetnog kurikulumu te kao takvi usmjeravaju razvoj i predmetno-specifičnih kompetencija i ključnih kompetencija.

C/OBLASNA STRUKTURA PREDMETNOG KURIKULUMA

Učenje i podučavanje nastavnog predmeta Latinski jezik treba da se zasniva na razumijevanju antičkih rimskih tekstova, razumijevanju društvenog i kulturnog konteksta u kojem je tekst nastao i neprekidnoj usporedbi s njegovim utjecajem na savremeno društvo i kulturu. Ovi elementi su utkani u tri temeljne oblasti učenja latinskog jezika: Jezička oblast, Samostalno vladanje jezikom i Međukulturna oblast. Izučavajući ove tri oblasti, proširujući stečena znanja učenik će formirati svoju sliku svijeta koji je postojao i koji je ostavio neizbrisivi pečat na poimanje porodice, religije, prava, umjetnosti i njihovu povezanost i važnost u svim sferama savremenog života. Sve tri oblasti su međusobno povezane i neodvojive i treba da budu jednako zastupljene u strukturi kurikuluma ovog nastavnog predmeta.

A. Jezička oblast

Jezička oblast obuhvata: usvajanje i primjenjivanje pravila izgovora (tradicionalnog i klasičnog) i pisanja, gramatičke oblike (glavne karakteristike latinske morfologije i sintakse) i leksiku (postepeno usvajanje vokabulara i latinizama).

U Jezičkoj oblasti učenik usvaja karakteristike klasičnog i tradicionalnog izgovora (čitanje) i pisanje, gramatičku strukturu latinskog jezika (podjelu glasova, deklinacije, komparacije, konjugacije), postepeno usvaja osnovni latinski vokabular i razumijeva latinizme, spontano prelazi na usvajanje i razumijevanje složenijih rečenica. Dakle, u Jezičku oblast spada poznavanje i razumijevanje gramatičkih koncepata.

B. Samostalno vladanje jezikom

Samostalno vladanje jezikom temelji se na analizi gramatičkih koncepata i njihovoj primjeni u rečenicama i kratkim tekstovima. Morfološka analiza rečenice pokazatelj je razumijevanja teksta i uspješnog prijevoda iz jednog jezika u drugi.

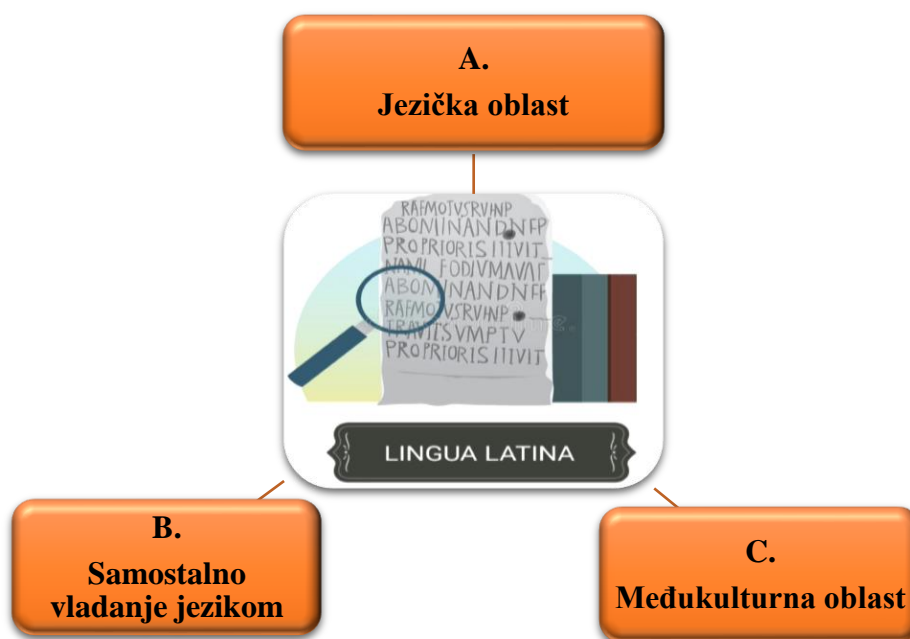
Ovladavanje jezičkom i sintaksičkom strukturom latinskog jezika omogućava učeniku da upoređuje gramatičke pojave latinskog jezika s b/h/s jezikom i drugim živim jezicima. Uočavanjem i analiziranjem najčešćih morfoloških i sintaksičkih pojava učenik upoznaje strukturu i povezanost riječi u rečenici, prepoznaje, otkriva i prevodi poruke teksta napisanog u prošlosti.

C. Međukulturna oblast

Međukulturna oblast obuhvata: upoznavanje s glavnim odlikama rimskog društva i poređenje s današnjim organizacijama društvenih i političkih sistema, analizu djela dostupnih na b/h/s jeziku u cilju razumijevanja rimske kulture i umjetnosti i njenog odraza na razvoj književnosti, kulture i umjetnosti i upoznavanje s ostacima rimske kulture na tlu Bosne i Hercegovine i njihovo proučavanje.

Međukulturna oblast zasniva se na upoznavanju i razumijevanju antike i njenom utjecaju na razvoj društvenog, političkog i kulturnog života savremenog čovjeka. Za život i djelovanje u višejezičnom i višekulturnom svijetu važno je aktualizirati značaj i vrijednosti antike. Za ovu

oblast potrebno je predvidjeti tekstove koji su isključivo na b/h/s jeziku, a koji se odnose na civilizacijske sadržaje antičkog Rima. Na temelju odlomaka iz tekstova na b/h/s jeziku učenik uočava u kojoj mjeri su misli i djela rimskog svijeta utjecala na svijet u kojem danas živimo.

Oblasna struktura predmetnog kurikulumu Latinski jezik

U nastavku slijedi dio koji se odnosi na odgojno-obrazovne ishode koji su okosnica predmetnog kurikulumu Latinski jezik i razrađeni su za svaku od tri oblasti na kojima se temelji. Odgojno-obrazovni ishodi pomažu nastavnicima u praćenju napretka učenika i u vrednovanju učeničkih postignuća. Tokom pripremanja procesa učenja i podučavanja nastavnik treba povezati odgojno-obrazovne ishode sa sadržajima navedenim u kurikulumu i metodama podučavanja. U tabelama su odgojno-obrazovni ishodi označeni šiframa. Skraćenice poput A.III.1. ili B.IV.1. i sl. označavaju redom: oblast kojoj ishod pripada (A. Jezička oblast, B. Samostalno vladanje jezikom, C. Međukulturna oblast), razred (III. – treći razred, IV. – četvrti razred), te redni broj odgojno-obrazovnog ishoda koji se podučava u sklopu navedene oblasti (1. – prvi ishod, 2. – drugi ishod...). Skraćenice SJZ-1.2.1 ili SJZ-2.3.2 označavaju poveznice sa Zajedničkom jezgrom nastavnih planova i programa za strane jezike definiranoj na ishodima učenja.

D/ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI

GIMNAZIJA

3. razred gimnazije /35 nastavnih sati godišnje/

Oblast: A/Jezička oblast	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.III.1. Primjenjuje pravila izgovora latinskih riječi po pravilima klasičnog i tradicionalnog izgovora te pravilima naglasaka.	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje elemente fonologije: abecedu, izgovor, kvantitet sloga i naglasak. • Čita i piše latinske riječi.
Poveznice sa ZJNPP	SJZ-2.2.3
Ključni sadržaji	
Porijeklo i razvitak latinskog jezika, glasovni sistem latinskog jezika (latinska abeceda, dioba glasova, izgovor, dužina sloga, naglasak).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Čitanje: Učenici moraju savladati izgovor, akcentuaciju riječi i intonaciju rečenice. U nastavi se insistira na tradicionalnom izgovoru, ali je potrebno upoznati učenike i s glavnim obilježjima klasičnog izgovora.</p> <p>Vokabular: Na početku učenja važno je učenike naučiti kako se pravilno navode riječi u latinskom jeziku. Vokabular treba usvajati spontano i postepeno.</p> <p>Razumijevanje: Razumijevanje teksta obuhvata povezivanje gramatičke strukture rečenice s kontekstom, značenjem riječi i izraza. Prevođenje latinskih rečenica u početku treba da bude što doslovnije i tek u drugoj godini učenja može se pristupiti slobodnijem prijevodu koji će biti u duhu b/h/s jezika. Treba uvijek imati na umu da pravo razumijevanje teksta nije moguće bez poznavanje civilizacijskog konteksta.</p> <p>Kultura i civilizacija: Pri učenju latinskog jezika važno je obratiti pažnju na kulturno-historijski i civilizacijski kontekst. Bavljenje civilizacijskim sadržajima treba da je funkcionalno u odnosu na razumijevanje teksta tj. nemoguće je razumjeti tekst bez znanja o svijetu u kom je nastao. Radom na odabranim prilagođenim i/ili izvornim latinskim tekstovima učenici će usvojiti znanja o glavnim obilježjima rimske kulture, običajima i mitologiji starih Rimljana, najznačajnijim predstavnicima rimske književnosti i osnovnim događajima iz rimske historije.</p> <p>Gramatika treba da bude u funkciji tekstova koji se obrađuju, a ne tekstovi u funkciji gramatike. Nastavni sadržaji se ne ponavljaju, ali zbog potrebe za stalnim uvježbavanjem ili proširivanjem znanja pojavljuju se i u prvoj i u drugoj godini učenja. Na taj način se stečena znanja i umijeća razvijaju i primjenjuju na višim stupnjevima i učenicima se omogućava da steknu trajno znanje.</p> <p>Potrebno je uvijek ostvariti korelaciju s b/h/s jezikom na način da se gramatički sadržaji latinskog jezika povezuju s gramatičkim sadržajima b/h/s jezika i drugih jezika koje učenici izučavaju, a koje nastavnik eventualno poznaje. Npr. dobro je uvijek objasniti učenicima kako se dekliniraju imenice ili pridjevi u b/h/s jeziku dok im se govori o deklinacijama u latinskom jeziku; podsjetiti ih na slaganje pridjeva s imenicom u b/h/s jeziku onda kada se uči o pridjevima u latinskom jeziku itd.</p>	
A.III.2. Analizira gramatička značenja riječi i njihove međusobne odnose uz pomoć nastavnika i samostalno, uz upotrebu knjige (koncept „open book“).	<ul style="list-style-type: none"> • Identifikuje deklinirani/konjugirani oblik riječi i određuje osnovni oblik riječi na osnovu završetka riječi. • Određuje funkciju riječi u rečenici na osnovu njihovog morfološkog oblika. • Prepoznaje strukturu rečenice (upotrebljava i razlikuje obilježja imenica, glagola, pridjeva).
Poveznice sa ZJNPP	SJZ-2.2.2
Ključni sadržaji	
Imenice od 1. do 5. deklinacije, pridjevi od 1. do 3. deklinacije, komparacija pridjeva, pomoćni glagol <i>sum, esse, fui</i> i njegove složenice, glagolska vremena prezentske osnove (izuzev konjunktiva) u aktivu i pasivu, glagolska vremena perfekatske osnove, prisvojne zamjenice, prisvojno-povratna zamjenica, lične zamjenice.	

Predlažu se kraći prilagođeni tekstovi po izboru nastavnika kao što su npr. basne, mitovi i legende o osnivanju Rima, tekstovi o najvažnijim osobama iz svih područja antičkog Rima, zavisno od gramatičkih kategorija koje se proučavaju i izbornog područja koje učenik pohađa.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda za ovaj ishod identične su preporukama za ishod A.III.1.	
A.III.3. Koristi se vokabularom iz obrađenih rečenica i prilagođenih latinskih tekstova i latinizmima u b/h/s jeziku.	<ul style="list-style-type: none"> • Navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih i/ili izvornih tekstova. • Koristi se samostalno rječnicima u štampanom i digitalnom formatu. • Prepoznaje osnovno značenje vokabulara s kojim se susreće u tekstovima i uspoređuje različita značenja povezana s kontekstom pribavljajući informacije iz rječnika.
Poveznice sa ZJNPP	SJZ-1.2.1
Ključni sadržaji	
Ključni sadržaji za navedeni ishod su identični sadržajima za ishod A.III.2.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda za ovaj ishod identične su preporukama za ishod A.III.1.	

Oblast: B/Samostalno vladanje jezikom	
Ishod učenja	Razrada ishoda
B.III.1. Analizira odnose riječi u rečenici i/ili kraćem tekstu.	<ul style="list-style-type: none"> • Određuje funkcije riječi u rečenici (subjekat, predikat, objekat). • Prepoznaje odnose riječi u rečenici. • Određuje i povezuje riječi u poznatom tekstu samostalno, po konceptu „<i>open book</i>“.
Poveznice sa ZJNPP	SJZ-2.2.2 SJZ-2.3.1
Ključni sadržaji	
Ishodi u oblasti Samostalno vladanje jezikom ostvaruju se istim ključnim sadržajima s pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi Jezičke oblasti.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Motivaciju za učenje i samostalan rad na tekstu moguće je postići odabirom zanimljivih tekstova koji se odnose na događaje iz historije koji su učenicima poznati i interesantni, anegdota iz antičkog svijeta, dijelova pisama obojenih ličnim i emotivnim pečatom onog ko ih je pisao, basni koje sadrže odgojno-moralne poruke i sentenci koje su i danas u upotrebi i imaju univerzalnu vrijednost. Preporučuje se raditi na tekstovima po konceptu „<i>open book</i>“ tj. omogućiti učenicima korištenje rječnika i dostupnih gramatika. Potrebno je kroz mnogobrojne primjere jednostavnog i razumljivog teksta omogućiti učeniku da intuitivno shvati i usvoji gramatičke sadržaje (<i>methodus natura</i> tzv. prirodna metoda). Dovoljan je prijevod uz najnužnija objašnjenja radi usvajanja novog vokabulara i shvaćanja osnovnog smisla i poruke teksta.</p> <p>Da bi učenik znao usporediti strukturu latinskog jezika sa strukturom b/h/s jezika i stranih jezika koje uči, nastavnik mu to mora pojasniti na nastavi koristeći svaku priliku da uspoređi npr. red riječi u rečenici koja je napisana na latinskom jeziku i red riječi u rečenici napisanoj na b/h/s jeziku, tvorbu glagolskih vremena i njihovo značenje u b/h/s jeziku i u latinskom i sl.</p>	
B.III.2. Prevodi s latinskog na b/h/s jezik i obrnuto i komentariše prilagođeni latinski tekst.	<ul style="list-style-type: none"> • Prevodi sadržaj teksta na osnovu čitanja, izdvaja najvažnije podatke i objašnjava kontekst. • Prevodi riječi, fraze, prilagođene i/ili kratke jednostavne izvorne tekstove samostalno uz korištenje rječnika. • Uspoređuje strukturu latinskog jezika sa strukturom b/h/s jezika i stranih jezika koje uči.

Poveznice sa ZJNPP	SJZ-2.2.2 SJZ-2.3.1
Ključni sadržaji	
Ishodi u oblasti Samostalno vladanje jezikom ostvaruju se istim ključnim sadržajima s pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi Jezičke oblasti.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda za ovaj ishod identične su preporukama za ishod B.III.1.	

Oblast: C/Međukulturna oblast	
Ishod učenja	Razrada ishoda
C.III.1. Definiše osnovne elemente rimske civilizacije koji se odnose na životne navike, kulturu.	<ul style="list-style-type: none"> • Imenuje važne osobe, pojmove i događaje iz rimske historije. • Razlikuje osnovne periode rimske civilizacije.
Poveznice sa ZJNPP	SJZ-2.3.1 SJZ-2.3.2
Ključni sadržaji	
Ishodi u Međukulturnoj oblasti ostvaruju se podučavanjem na tekstovima koji su napisani na b/h/s jeziku. U trećem razredu gimnazije za ostvarivanje ishoda u ovoj oblasti predlažu se tekstovi koji govore o npr. nastanku Rima, rimskim bogovima, državnom ustrojstvu, magistraturama, rimskoj vojsci, hrani, odjeći, običajima Rimljana i sl.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Kulturno-historijski i civilizacijski sadržaji ne ovise o pojedinim nastavnim cjelinama i temama, nego oni čine jedinstven korpus znanja iz oblasti koje učenik tokom dvije godine učenja latinskog jezika mora usvojiti. Izbor tema iz kulture, historije i civilizacije djelomično je određen izborom prilagođenih i/ili izvornih tekstova i nejezičkih sadržaja udžbenika koji nastavnik koristi te se preporučuje obrađivati ove sadržaje na b/h/s jeziku. Nastavnici mogu promijeniti ili dopuniti taj izbor ukoliko to ulazi u okvir sadržaja predviđenih ovim kurikulumom. U ovoj oblasti učenja i podučavanja postoji korelacija s predmetima: Historija, Likovna kultura, B/H/S jezik i književnost, koja se ogleda u stalnom povezivanju i uspoređivanju civilizacijskih sadržaja.	
C.III.2. Objašnjava društvene i moralne vrijednosti na osnovu saznanja koja stiče o važnim rimskim ličnostima i događajima.	<ul style="list-style-type: none"> • Argumentuje svoj stav o odnosu pojedinca i društva. • Identifikuje ljudske vrline i mane u rimskom društvu i uspoređuje ih s postojećim u savremenom društvu.
Poveznice sa ZJNPP	SJZ-2.3.1 SJZ-2.3.2
Ključni sadržaji	
Ključni sadržaji za navedeni ishod su identični sadržajima za ishod C.III.1.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda za ovaj ishod identične su preporukama za ishod C.III.1.	

4. razred gimnazije /60 nastavnih sati godišnje/

Oblast: A/Jezička oblast	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.IV.1. Morfološki analizira prilagođeni/izvorni tekst jednostavne strukture te upotpunjava i proširuje znanja iz morfologije i stiče znanja iz sintakse.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifikuje morfološke oblike, povezuje ih s funkcijom riječi u rečenici i prevodi tražene oblike (priloge, zamjenice, brojeve, glagole). • Identifikuje i upotrebljava složene gramatičke strukture (sintaksu padeža i glagolske konstrukcije).
Poveznice sa ZJNPP	SJZ-2.2.1 SJZ-2.2.2
Ključni sadržaji	
<p>Prilozi (tvorba i komparacija), zamjenice (pokazne, odnosne, upitne, neodređene), zamjenički pridjevi, brojevi, glagolska imena (participi, infinitivi, supin, gerundiv, gerund), konjunktivi (aktivni i pasivni), bezlični glagoli, nepotpuni glagoli, odložni i poluodložni glagoli, nepravilni glagoli (<i>eo, fero, volo, nolo, malo</i>).</p> <p>Predlažu se prilagođeni tekstovi i jednostavni kratki izvorni tekstovi po izboru nastavnika kao što su npr. tekstovi koji se odnose na teme iz svakodnevnog života Rimljana i prilagođeni tekstovi o poznatim rimskim građanima.</p>	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Treba stalno imati na umu da gramatički sadržaji nisu jedini cilj podučavanja latinskog jezika. Važno je osposobiti učenika za samostalno snalaženje u jeziku korištenje svih dostupnih rječnika, gramatika, udžbenika (koncept „<i>open book</i>“), aplikacija na internetu. Preporučuje se projektna nastava, rad izvan učionice (posjete muzeju, lokalitetima na kojima se nalaze pisani ostaci rimske baštine). Važno je podsticati učenike na napredovanje u onoj oblasti u kojoj su spretniji i za koju pokazuju više interesovanja, ali ne treba zaboraviti da su sve tri oblasti važne. Naravno, potrebno je imati na umu da će za realizaciju gramatičkih sadržaja koji su dosta zahtjevni trebati puno više vremena nego za proučavanje rimske kulture (običaji, hrana i sl.). Nastavnik će na osnovu napredovanja učenika odrediti koliko je vremena potrebno za realizaciju pojedinih ishoda.</p>	
A.IV.2. Sintaktički analizira prilagođene i/ili kratke jednostavne izvorne tekstove, upotrebljava ih u kontekstu i prevodi.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifikuje ciljne jezičke strukture (leksiku, rečenice, gramatičke oblike) i zaključuje o pravilima njihove tvorbe/upotrebe. • Tumači sadržaj prilagođenog i/ili kratkog jednostavnog izvornog teksta i prevodi ga uz pomoć nastavnika ili samostalno uz korištenje rječnika.
Poveznice sa ZJNPP	SJZ-2.2.1 SJZ-2.2.2
Ključni sadržaji	
<p>Perifrastična konjugacija aktivna i pasivna, glagolske konstrukcije (ACI, NCI, ablativ apsolutni s i bez participa), sintaksa padeža.</p>	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda za ovaj ishod identične su preporukama za ishod A.IV.1.</p>	

Oblast: B/Samostalno vladanje jezikom	
Ishod učenja	Razrada ishoda
B.IV.1. Prevodi prilagođeni/izvorni tekst na temelju morfološke analize.	<ul style="list-style-type: none"> • Određuje i analizira sintaksičke odnose riječi u rečenici u poznatom tekstu uz korištenje udžbenika.
Poveznice sa ZJNPP	SJZ-2.2.1 SJZ-2.2.2 SJZ-2.3.1
Ključni sadržaji	
<p>Ishodi u oblasti Samostalno vladanje jezikom ostvaruju se istim ključnim sadržajima s pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi Jezičke oblasti.</p>	

Preporuke za ostvarenje ishoda	
Birati prilagođene i/ili kratke izvorne latinske tekstove jednostavne rečenične strukture (npr. Cezarove) koji treba da budu u skladu s izbornim područjem i interesovanjem učenika. Tekstove birati u skladu s obradom jezičkih sadržaja. Odabrani tekstovi svojom težinom treba da budu prilagođeni znanju učenika.	
B.IV.2. Prevodi prilagođeni i/ili kratki izvorni tekst jednostavne rečenične strukture na temelju sintaktičke analize.	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje funkciju riječi u rečenici. • Prevodi uz pomoć rječnika rečenice i kratke tekstove poznate tematike, tumači sadržaj i razumije kontekst.
Poveznice sa ZJNPP	SJZ-2.2.1 SJZ-2.2.2 SJZ-2.3.1
Ključni sadržaji	
Ishodi u oblasti Samostalno vladanje jezikom ostvaruju se istim ključnim sadržajima s pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi Jezičke oblasti.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda za ovaj ishod identične su preporukama za ishod B.IV.1.	

Oblast: C/Međukulturna oblast	
Ishod učenja	Razrada ishoda
C.IV.1. Objašnjava elemente rimske civilizacije i kulture koji se odnose na odabrane teme u vezi s rimskom svakodnevnicom i poznatim rimskim građanima.	<ul style="list-style-type: none"> • Imenuje važne osobe, pojmove i događaje povezane s izabranim temama. • Uspoređuje način života i sistem vrijednosti u doba antike i danas.
Poveznice sa ZJNPP	SJZ-2.3.2
Ključni sadržaji	
Ishodi u Međukulturnoj oblasti ostvaruju se podučavanjem na tekstovima koji su napisani na b/h/s jeziku. U četvrtom razredu gimnazije za ostvarivanje ishoda u ovoj oblasti predlažu se tekstovi koji govore o ključnim rimskim historijskim događajima i likovima, rimskim carevima, najpoznatijim autorima i djelima rimske književnosti i sl.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Civilizacijski sadržaji na b/h/s jeziku po izboru nastavnika temeljeni na obrađenim tekstovima koji se odnose na rimsku kulturu i civilizaciju. Odabrane teme treba da budu zanimljive učenicima i da ih potaknu na istraživanje. Za realizaciju tema poželjno je koristiti sljedeće oblike nastavnog rada: debata, kvizovi, prezentacije i sl. Kad god je moguće napraviti korelaciju s predmetima Historija, B/H/S jezik i književnost i drugim.	
C.IV.2. Argumentuje sadržaj izabranih tema unutar društvenog, kulturnog i književnog konteksta.	<ul style="list-style-type: none"> • Uspoređuje, povezuje i argumentuje svoj stav o društvenim i kulturnim prilikama.
Poveznice sa ZJNPP	SJZ-2.3.2
Ključni sadržaji	
Ključni sadržaji za navedeni ishod su identični sadržajima za ishod C.IV.1.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda za ovaj ishod identične su preporukama za ishod C.IV.1.	

E/UČENJE I PODUČAVANJE

Učenje latinskog jezika omogućava učeniku da promišlja, zaključuje, surađuje, istražuje, doseže kreativno i stvaralačko znanje i da se na različite načine služi latinskim jezikom za šta mu se trebaju stvarati uslovi kako bi sve ono što nauči, reprodukuje i produkuje u školskom okruženju mogao da primijeni i u izvanškolskim okvirima čime bi se dokazalo da znanje nije samo sebi svrha nego da ono jedino ima smisla ukoliko nađe svoju primjenu u vanškolskim okvirima.

Da bi se ostvarili ciljevi učenja latinskog jezika potrebno je potaknuti učenike na redovno i kontinuirano učenje unutar svih oblasti. Znanje latinskog jezika podrazumijeva razumijevanje prilagođenog i/ili izvornog teksta koje nije moguće ukoliko se tekst tj. poruka koju on sadrži ne razumije i gramatički i leksički i civilizacijski. Gramatika u ovakvom konceptu nastave ne treba da zauzima primarno mjesto, ona treba da bude sredstvo koje vodi k cilju tj. osposobljavanju učenika za samostalno korištenje jezika i razumijevanje civilizacijskih sadržaja.

U procesu učenja i podučavanja učenik uvijek treba da zauzima središnje mjesto. Potrebno je podsticati ga k stvaralačkom i istraživačkom učenju, korištenju strategija kojima će povezivati latinski jezik s b/h/s jezikom i drugim jezicima koje uči kako bi se aktivirala njegova samostalnost i podstaknuo razvoj u svim segmentima. Motivisanje učenika moguće je ostvariti dozvoljavajući mu da aktivno učestvuje u odabiru tekstova i civilizacijskih sadržaja i dajući mu partnersku ulogu u nastavnom procesu. Ovaj vid učenikovog angažovanja u odabiru tema i sadržaja koji ga interesuju povećat će njegovu odgovornost i podstaknuti kritičko mišljenje. Stalno treba imati na umu da gramatički sadržaji nisu jedini cilj učenja i da treba da budu u funkciji razumijevanja teksta. Veoma važno je jezičku kompetenciju razvijati postepeno i pratiti stepen njene usvojenosti za svakog učenika ponaosob.

Nastava latinskog jezika treba da ostvaruje kroz ispreplitanje jezičkih i civilizacijskih sadržaja radom na tekstu, ali i stalnom korelacijom i međupredmetnim poveznicama. Interaktivno učenje (projektna nastava) mora imati svoj cilj. Nastavnik treba da ima sliku šta želi postići, mora nadgledati i usmjeravati rad učenika i obavezno, nakon prezentacije rezultata, vrednovanje projekta treba da posluži kao analiza i da omogući kritičko sagledavanje procesa i rezultata samog projekta.

Rad u parovima ili grupama uz smjenu različitih aktivnosti doprinosi dinamici sata i pažnji učenika. U sklopu učenja o multikulturnoj interakciji, učenik postaje svjestan da živi u društvu različitosti i da takvo društvo podrazumijeva individuu koja je otvorena i zainteresovana za drugo i drugačije, koja je tolerantna i bez predrasuda. Učenjem latinskog jezika učenik proširuje svoja znanja i percepciju svijeta oko sebe.

Za one učenike koji imaju poteškoće, te za darovite učenike, nastavnici planiraju sadržaje koji su fokusirani na njihove teškoće ili posebnost, a to podrazumijeva intenzivniju primjenu i poštivanje načela individualizacije i socijalizacije. U skladu s navedenim se koncipiraju ciljevi učenja, sadržaji, gramatika, metode, strategije, kao i načini sprovođenja koji će pomoći da se ostvare zadani ciljevi i vrednovanje postignuća navedenih učenika.

Nastavnik kao moderator, pomagač, savjetnik u nastavi koja je usmjerena na učenika je najvažnija karika u nastavnom procesu. On motiviše učenika, održava motivaciju koja je neizostavan element u uspješnom odgojno-obrazovnom procesu. Nastavnik koji pomaže će se potruditi da učenik nastavnom procesu pristupa s ljubavlju, bez straha, s motom “griješiti je ljudski” i “važno je učestvovati” što ga oslobađa stresa i stvara preduslov za relaksiranu komunikaciju koja je i cilj moderne metodike učenja i podučavanja jezika. Nastavnik je taj koji različitim metodama i aktivnostima podržava učenika da bude aktivan, da istražuje kako bi se osamostalio. Takav koncept nastave podrazumijeva ne samo jezičke nego i izvanjezičke sadržaje i različite kognitivne i socijalne strategije učenja. Nastavnik se ne zadovoljava samo reprodukcijom, tj. ponavljanjem, jer takav kvalitet ostvarenog znanja ima efekta samo u učionici.

Ono što je prioritetno kod nastavnika koji predaje jeste da dobro poznaje latinski jezik. On mora biti kreativan i podsticati kreativnost učenika. Ono u čemu nastavnici griješe jeste integriranje jezičkih struktura u nastavni proces. Nastavnik ne treba insistirati na jezičkim strukturama koje učenicima predstavljaju teškoće i ne treba insistirati na pamćenju istih. U kasnijoj fazi izučavanja učenici će ih usvojiti bez poteškoća. Važno je odabrati sadržaj rada i povezati ga s nekim od predmeta (B/H/S jezikom i književnošću, Likovnom kulturom, Muzičkom kulturom, Tjelesnim i zdravstvenim odgojem i sl.). Npr. poželjno je da odabrani tekst sadrži citate ili prilagođene dijelove nekih značajnih djela rimske književnosti. Prije same obrade teksta potrebno je učenicima dati osnovne podatke o djelu i autoru, historijskom i civilizacijskom kontekstu. Ukoliko se npr. odaberu odlomci iz Vergilijeve Eneide moguće ih je povezivati s likovnim ilustracijama koje prikazuju Eneju s kraljicom Didonom, njegov boravak u podzemnom svijetu ili momenat kada Eneja ubija Turna u dvoboju itd. Tako se može ostvariti korelacija s likovnom kulturom. Preduslov za razumijevanje teksta svakako je ponavljanje jezičkih sadržaja. Svaki put potrebno je uspoređivati jezičke sadržaje koji se obrađuju na latinskom s jezičkim sadržajima u b/h/s jeziku. Izradom i korištenjem kartica za učenje vokabulara učenicima će se usvajanje vokabulara olakšati i učinit će se zanimljivijim. Nastava latinskog jezika motivisat će učenike ukoliko nastavnik insistira na samostalnom radu npr. referati na zadanu temu u prvoj godini učenja ili samostalno pripremanje i obrada dijela teksta uz upotrebu savremenih medija u drugoj godini učenja. Projektna nastava koja može da se ogleda npr. u izradi zidnih novina na temu antička kultura i civilizacija ili priprema izložbe s temom antike razvit će kod učenika kreativnost, želju za istraživanjem i učenjem latinskog jezika.

S obzirom na navedene zahtjeve nastavnik treba da saraduje sa stručnjacima, aktivom, adekvatnim institucijama, koje mu pomažu da i sam dalje napreduje u usvajanju znanja i sposobnosti iz oblasti jezika, putem različitih radionica, seminara i sl., jer se metode podučavanja latinskog jezika također mijenjaju, a dobar nastavnik je onaj koji je upoznat sa savremenim tokovima. Nastavnik treba da je u svom prosuđivanju pravedan, sistematičan i dosljedan i da slijedi savremene tendencije iz metodike nastave klasičnih jezika što postiže gore navedenim aktivnostima u okviru obaveznog i redovnog usavršavanja.

Nastavnik se tokom podučavanja služi raznovrsnim nastavnim sredstvima. U učenju i podučavanju latinskog jezika vrlo je važno da se radi, ukoliko je to moguće, o prilagođenim i/ili izvornim tekstovima koji mogu biti u digitalnoj ili štampanoj formi i multimedijalnim materijalima iz različitih izvora koji su u skladu s principom primjerenosti. Nastavnik, tamo gdje ima prostora za to, treba učeniku da omogući učestvovanje u izboru materijala koji su njemu zanimljivi čime će aktivirati učenika da samostalno istražuje što je uz jezički i međukulturni element treći element kojim se zaokružuje kvalitetno učenje i podučavanje latinskog jezika. Izvorni tekstovi omogućavaju učeniku da upozna, osjeti i djelomično “živi” latinski jezik i rimsku kulturu koju izučava.

Različito okruženje doprinosi efikasnijem učenju i podučavanju latinskog jezika i nalaže procese koji izlaze izvan okvira učionice. U Bosni i Hercegovini postoji pisana baština latinskoga jezika. U okolini Tomislavgrada, Livna, Banjaluke, na Ilidži kod Sarajeva, u okolini Zenice i drugdje na području BiH pronađeni su natpisi na latinskom jeziku koji su dokaz da je ovaj jezik duboko ukorijenjen u civilizacijski krug ovih prostora. Poželjno je organizovati izlete ili koristiti savremene tehnologije koje pozitivno utiču na proces učenja i podučavanja. Današnji učenici digitalne alate koriste svakodnevno i oni su neizostavni element njihovog života, što se, također, može iskoristiti kao alat za uspješno učenje i podučavanje ali i kao novo okruženje, koje nije učionica, u kojoj se odvija formalan tip nastave (npr. eTwinning platforma).

Znanje latinskog jezika podrazumijeva da učenici samostalno istražuju, da su aktivni, a to doprinosi njihovom kognitivnom razvoju i pripremi za cjeloživotno učenje. Veoma je bitno da nastavnik jasno definiše šta očekuje od učenika. Društvo u kom živimo podrazumijeva i pojedinca koji je spreman za timski rad, za svaki vid saradnje. Učenje i podučavanje koje podstiče aktivnost i timski rad se sprovodi putem podjele učenika da rade u parovima ili grupama i zato nastava latinskog jezika ne treba da bude samo puko izlaganje nastavnika i insistiranje na usvajanju gramatičkih sadržaja.

F/VREDNOVANJE U PREDMETNOM KURIKULUMU

Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda vrši se na osnovu znanja i sposobnosti koji su definisani unutar Jezičke oblasti. U prvoj godini učenja unutar Jezičke oblasti vrednuje se usvojenost pravila čitanja, gramatičkih sadržaja, vokabulara. Ishodi definisani u oblasti Samostalno vladanje jezikom odnose se na razvijanje i podsticanje stvaralačkog i kreativnog znanja koje se ostvaruje samostalno i sposobnost primjenjivanja medijske pismenosti. Potrebno je vrednovati učenikovu sposobnost samostalnog razumijevanja i prevođenja teksta koji postaje zahtjevniji kako gramatički tako i leksički. Međukulturna oblast obuhvata ishode koji tretiraju poznavanje vlastite i antičke kulture, kao i vještine koje se odnose na međukulturno ponašanje. Vrednuje se činjenično znanje tj. poznavanje važnih događaja, osoba itd. i konceptualno znanje tj. sposobnost učenika da argumentuje svoje stavove, povezuje i poredi antičku i vlastitu kulturu. Sadržaji koji se podučavaju unutar ove oblasti su pisani na b/h/s jeziku. Tokom prve i druge godine učenja latinskog jezika sadržaji koji se obrađuju ostaju jednako zahtjevni, ali potrebno je vrednovati aktivnosti učenika koje se usložnjavaju (npr. u prvoj godini učenja referati, u drugoj godini pisanje eseja, projektni zadaci itd.).

Kurikulum za latinski jezik u gimnazijama obuhvata dvije godine učenja. U prvoj godini potrebno je ostvariti definisane ishode obradom rečenica i kratkih prilagođenih latinskih tekstova. Rad na ovoj vrsti tekstova omogućit će učeniku da stekne osnovne jezičke kompetencije i da nauči temeljne odlike rimske kulture i civilizacije. U drugoj godini učenja učenici će koristiti već stečene jezičke kompetencije i biti će u stanju da rade na prilagođenom i/ili izvornom tekstu produbljujući na taj način stečena znanja iz jezičke i međukulturne oblasti, ali istovremeno razvijajući sve više samostalnost u ovladavanju jezikom.

Nastavnik tokom vrednovanja usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda treba da ima u vidu da je operativno ili funkcionalno znanje latinskog jezika u fokusu i ono ima prednost pred reproduktivnim, kao i formalnim aspektom. Gramatika i pravila nisu sami sebi svrha, oni su sredstvo k cilju, a cilj je uspješno razumijevanje teksta i civilizacijskih sadržaja. Greške koje se javljaju na tom putu se podrazumijevaju, pa su samim tim i prihvatljive.

U nastavnom procesu koji je usmjeren na učenika vrednovanje podrazumijeva učešće učenika i u procesu vrednovanja s ciljem ostvarenja njegove samostalnosti, svijesti o greškama koje pravi, a to doprinosi njegovom napretku i, u konačnici, njegovom samoostvarenju. Navedeno se postiže vođenjem dnevnika, tabela za samovrednovanje i slično, uz stalnu podršku nastavnika.

Vrednovanje se realizuje kako bi se moglo planirati dalje učenje i usavršavanje učenika i utvrđivanje stepena usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda, a to otkriva i eventualne nedostatke u nastavnom procesu te mogućnost njihovih otklanjanja. Da bi se navedeni nedostaci u ostvarenju definisanih ishoda otklonili vrednovanje treba da se sprovodi redovno i u kontinuitetu.

Ispravno provjeravanje i ocjenjivanje mora da ispoštuje određene didaktičko-metodičke zahtjeve, a to su:

- mnogostrukost: vrednuju se i ocjenjuju znanje, vještine, stavovi, radne navike, interes za predmet, dakle, ocjenjuje se cjelokupan učenikov rad;
- ocjena treba da bude javna, te je zadatak nastavnika da je obrazloži i da pruži učeniku detaljnu povratnu informaciju koja će mu dati jasne smjernice za budući rad;
- kontinuiranost, ekonomičnost i primjena raznolikih dokimoloških pristupa vrednovanju i ocjenjivanju praćenjem rada u grupi, u paru, individualno.

Česte su greške prilikom provjeravanja i ocjenjivanja učenika. One se pojavljuju kod provjeravanja i ocjenjivanja gramatike i kod stepena usvojenosti novih riječi. Nastavnici često gramatičko gradivo i nove riječi ispituju odvojeno od praktične upotrebe. Gramatika se ispituje putem tabele, šablona, konjugacija i sl., a nove riječi iz rječnika, pojedinačno, tako da su učenici prisiljeni na mehaničko ponavljanje i ne uče i primjenu nastavnih sadržaja, a to bi trebao biti primarni cilj u metodici nastave latinskog jezika. Gramatika je sredstvo k cilju, usvajanje novih riječi također, a cilj je osposobiti učenike da razumiju prilagođeni i/ili izvorni latinski tekst, da se upoznaju s vrijednostima rimske kulture i da samostalno ovladaju jezikom.

Obavezni oblici pismene provjere:

U trećem razredu gimnazije (prva godina izučavanja latinskog jezika) radi se 1 pismena zadaća (u drugom polugodištu), a u četvrtom razredu (druga godina izučavanja) rade se 2 pismene zadaće (po 1 u svakom polugodištu). Zadatak može biti prevođenje s latinskog na b/h/s jezik uz obavezno korištenje rječnika. Potrebno je uraditi najmanje dva niza zadataka objektivnog tipa (najmanje po 1 u svakom polugodištu) u svim razredima. Njihovo koncipiranje i sadržaj treba osmisliti tako da predstavljaju što obuhvatniji presjek odgojno-obrazovnih ishoda i gradiva koje se s učenicima obrađivalo i uvježbavalo u proteklom periodu. Da bi se ostvarili ishodi potrebno je konstantno s učenicima raditi vježbe gramatičkih sadržaja, ponavljanja vokabulara i prevođenja teksta. Vježbe provjere treba dobro osmisliti. Moguće je kreirati ih na način da na svakom zadatku učenik treba da ostvari min. 40% tačnih odgovora (da bi se osiguralo ostvarivanje svih ishoda) ili napraviti udio u ocjeni svakog zadatka (da bi se dala manja ili veća važnost određenom zadatku ili ishodu učenja čija ostvarenost se tim zadatkom provjerava). Npr. 1. zadatak – max. 20% ocjene, 2. zadatak – max. 10% ocjene itd. i na kraju sabiranjem postotaka formulisati ocjenu. Zadaci koji se vrednuju moraju biti razumljivi, a očekivani rezultati jasni i obavezno se saopštavaju učenicima.

Provjeravanje znanja učenika bi se trebalo vršiti na svakom satu, kontinuirano, tokom rada u grupi, u paru, individualno. Cilj provjeravanja jeste da učenik dobije povratnu informaciju o svom radu, kao i nastavnik. Na početku četvrtog razreda (druga godina učenja) poželjno je izvršiti početno provjeravanje kako bi nastavnik dobio opći utisak o postojećem stepenu znanja učenika. Ovakva provjera služi nastavniku kao smjernica za pripremanje i planiranje svoje nastave u budućem radu. Nastavnik, zajedno s učenicom, ovakvom vrstom provjere pomaže u praćenju napretka učenika, ali prati i svoj rad, propuste i sl.

Nastavnik, također, treba da vodi evidenciju o praćenju učenika uz sve relevantne podatke (ocjene iz pismenih zadaća, testova, aktivnosti, redovnosti, kvaliteti izrade domaćih zadaća itd.).

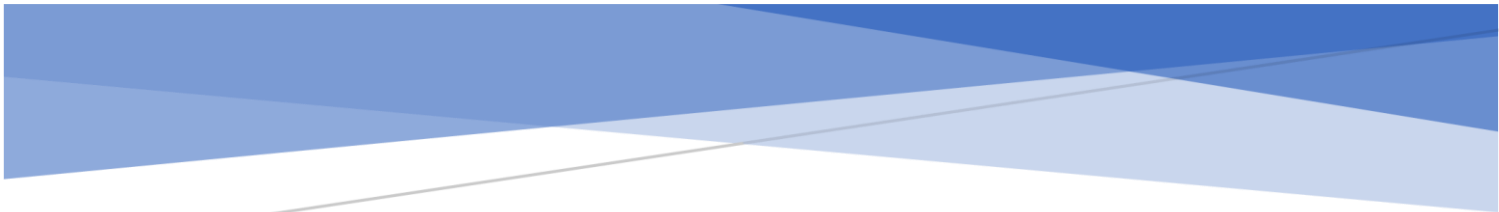
Radi uspješnijeg i objektivnijeg ocjenjivanja, preporučuju se i kraće provjere znanja i napredovanja učenika putem izrade testova, kontrolnih zadataka, pismenih vježbi, upitnika itd. (10 – 15 minuta) nakon svake obrađene nastavne jedinice, uz prethodno jasno obrazložen cilj provjere. Nastavnik na osnovu rezultata ove evaluacije prilagođava nastavu, vraća se unazad ako je potrebno, usporava tempo, produbljuje, proširuje, mijenja i diferencira strategije i pedagoške pristupe, dok učenik, sa svoje strane, u svakom trenutku zna vlastiti nivo postignuća i polazeći od njega, ulaže i pojačava napore potrebne da stigne do željenog cilja. Provjeravanje znanja ne podrazumijeva uvijek i ocjenjivanje. Svako provjeravanje i ocjenjivanje znanja treba sprovoditi prema unaprijed utvrđenim i jasnim kriterijima, uz jasna obrazloženja, insistiranjem na pozitivnim stranama učenja, motivisanosti i zalaganju učenika. Ovakvo provjeravanje predstavlja istinski oslonac i pomoć učeniku i nastavniku u zajedničkom konstruisanju procesa učenja i ostvarivanja postignuća.

Nastavnik treba da podstiče samoocjenjivanje učenika koje ga motiviše za rad i razvija aktivan odnos prema procesu učenja omogućavajući mu da bolje spozna slabije ili jače strane vlastitih mogućnosti.

Zaključna ocjena treba da predstavlja ukupnost poznavanja latinskog jezika i napredak u ostvarivanju ishoda u svim oblastima koje kurikulum obuhvata.

G/PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA

- Nastavu latinskog jezika mogu izvoditi lica koja su završila odgovarajući fakultet i stekla zvanje:
 - profesor klasične filologije,
 - profesor latinskog jezika i rimske književnosti,
 - profesor francuskog (ili drugog stranog jezika) i latinskog jezika,
 - profesor historije povijesti (ili drugog predmeta) i latinskog jezika.
- Nastavu latinskog jezika mogu izvoditi i lica koja imaju završen najmanje II (drugi) ciklus Bolonjskog sistema studiranja u trajanju od jedne godine (60 ECTS bodova) ili dvije godine (120 ECTS bodova) – ukupno 300 ECTS bodova sa bodovima prvog ciklusa, koja su stekla akademsku titulu i zvanje magistra ili ekvivalenta za određenu oblast.
- Lica koja u toku studija nisu polagala ispite iz pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičke grupe predmeta, dužna su ove ispite položiti u roku od godinu dana od dana stupanja na posao nastavnika.

[The main body of the page is blank white space, containing no text or other content.]

